

VLAAMSE RAAD

ZITTING 1993-1994

6 JANUARI 1994

ONTWERP VAN DECREET

**betreffende de wetenschappelijke dienstverlening
door de universiteiten en betreffende de relaties
van de universiteiten met andere rechtspersonen**

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Algemene inleiding

De laatste decennia is de rol en de noodzaak van toepassingen van wetenschappelijke kennis en methoden in de maatschappij en de bedrijven sterk toegenomen. Voor de bedrijven is het dikwijls van groot economisch belang hun technologieën aan te passen aan de recentste wetenschappelijke ontwikkelingen.

Zowel op het vlak van het fundamenteel, als op het vlak van de toegepast wetenschappelijk onderzoek hebben de universiteiten know-how die nuttig is voor de maatschappij en waarvoor de industrie, dienstensector of overheid belangstelling heeft.

De universiteit is geen ivoren toren meer die onverschillig staat tegenover haar omgeving en zich niets aantrekt van wat al dan niet gebeurt met haar wetenschappelijke vindingen en kennis. Het toegepast onderzoek stijgt in volume en het wordt niet meer aanvaard dat nieuwe vindingen of technologieën die uitgewerkt werden in labo's van universiteiten zonder return voor de instellingen en hun medewerkers worden overgenomen en gevaloriseerd door bedrijven.

De evolutie in het wetenschappelijke onderzoek heeft meegebracht dat research steeds kapitaalsintensiever wordt, vooral in de toegepaste wetenschappen, de wetenschappen en de medische wetenschappen. De overheid kan deze evolutie financieel niet meer alleen dragen. Het is dus nodig en

gewenst dat universiteiten bijkomende middelen trachten te verwerven door het valoriseren van hun know-how en van hun soms zeer kostbare apparatuur. Gestructureerde contacten van de universiteiten met het economische leven onder de vorm van overeenkomsten of deelname in bedrijven, hebben ontegensprekelijk ook voordelen op het vlak van het onderwijs omdat naast theoretische vorming ook praktijkgerichte vorming onder verschillende vormen kan aangeboden worden wat studenten beter wapent voor hun intrede in het latere beroepsleven.

De decreetgever heeft deze zogenaamde „derde functie” van de universiteiten reeds erkend in het decreet betreffende de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap van 12 juni 1991 (art. 4).

De uitoefening van de zogenaamde derde functie en de valorisatie van de aanwezige know-how heeft in de loop van de tijd verschillende vormen aangenomen zoals daar zijn :

- contractresearch via de instelling zelf ;
- dienstverlenende activiteiten zoals analyses, proeven en laboratorium werk ;
- consulting door vorsers al dan niet via de instelling ;
- permanente vorming ;
- contractonderwijs ;
- VZW's opgericht door personeelsleden al dan niet met deelname van de instelling ;
- spin-off bedrijven met participatie van de instelling ;
- researchparken en incubatiecentra.

Deze verschillende vormen van samenwerking met de industrie of maatschappij zijn dikwijls spontaan gegroeid zodat de relaties met de universiteiten soms diffuus zijn en problemen stellen op het vlak van de kostenstructuur en de return naar de instellingen zelf toe, zowel voor wat betreft de vergoeding van de kosten die de instelling maakt, als deelname van de instellingen in de winsten of intellectuele rechten. Aangezien de financiering van de universiteiten in overgrote mate van de overheid komt en de return die een instelling verwerft dus ook onrechtstreeks een return naar de gemeenschap toe is, dient de overheid de contouren te bepalen waarbinnen deze relaties zich moeten afspelen.

Deze relaties kunnen verschillende vormen aannemen zoals :

- overeenkomsten met overheids- of privéinstellingen inzake wetenschappelijke dienstverlening:
- deelname in spin-off bedrijven die wetenschappelijke kennis, resultaten van, al dan niet toegepast, wetenschappelijk onderzoek of technologie ontwikkeld aan een universiteit willen valoriseren ;
- deelname door de instelling aan VZW's en overeenkomsten met VZW's of andere rechtspersonen die activiteiten voor de instelling uitvoeren of gebruik maken van lokalen, infrastructuur, personeel of diensten van de universiteit om hun activiteiten te ontplooiën.

Het is de bedoeling van dit decreet deze relaties zo te organiseren dat belangen van de universiteiten maximaal gevrijwaard worden, dat alle door hen gemaakte kosten ver-

Commentaar bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen commentaar.

HOOFDSTUK 1

Wetenschappelijk dienstverlening door universiteiten

Dit hoofdstuk bepaalt de raamreglementering inzake uitvoering van wetenschappelijke dienstverlening en de hieromtrent af te sluiten overeenkomsten door de universiteiten.

Artikel 2

Onder deze definitie vallen ook toevallige activiteiten die binnen de academische opdracht vallen van personeelsleden van de universiteiten zoals daar kunnen zijn: expertises in opdracht van het gerecht, adviezen die tegen betaling verstrekt worden, enz.

Voordrachten of andere activiteiten die niet vergoed worden of waarvoor enkel onkosten vergoed worden vallen niet onder de bepalingen van dit hoofdstuk.

Prestaties die door een personeelslid van een universiteit worden uitgevoerd in hoofde van een andere beroepsactiviteit waarvoor het personeelslid in toepassing van de regelgeving inzake cumulatie toelating verkreeg van de instelling, vallen niet onder de toepassing van dit decreet indien voor deze activiteiten geen gebruik gemaakt wordt van infrastructuur, personeel of diensten van de instelling.

De wetenschappelijke dienstverlening moet passen in de opdrachten van de universiteit.

Er moet blijvend op worden toegezien dat deze prestaties ingebed of afgeleid worden van de onderwijs- en onderzoektaken van de universiteit.

De wetenschappelijke dienstverlening mag dus niet de hoofdactiviteit van een dienst worden. Het evenwicht met eigen onderwijs en navorsing, waarvan de dienstverlening een uitvloeisel is, moet behouden blijven.

Artikel 3

Met universiteitsbestuur wordt in dit artikel en in de verdere bepalingen van dit decreet het orgaan van de universiteit bedoeld dat bij decreet of besluit van de Vlaamse regering of in voorkomend geval door de raad van bestuur van de universiteit bij beslissingsdelegatie bevoegd verklaard is voor het nemen van de in dit en volgende artikelen bedoelde beslissingen. Het spreekt vanzelf dat de controlebevoegdheid van de organen of personen hiervoor bij decreet of besluit aangesteld (commissarissen en afgevaardigden van financiën) bij de uitvoering van dit decreet door de instellingen ten volle speelt, ook wanneer sommige beslissingen bij delegatie genomen worden. De voorafgaande toestemming waarvan sprake in dit artikel dient in deze zin dan ook als een beslissing van de universiteit te worden beschouwd.

Artikel 4

Voor onrechtstreekse of niet kwantificeerbare kosten en voor het gebruik van de algemene infrastructuur en diensten wordt de universiteit vergoed via in de in artikel 8 voorziene forfaitaire voorafname van minstens 10 %.

Artikel 5

Het gebruik van resultaten van onderzoek zowel wat betreft valorisatie, als wat betreft het gebruik ervan in publicaties, colleges of in mededelingen op congressen, colloquia enz. mag niet te lang uitgesteld worden. Een tijdelijke geheimhouding kan echter noodzakelijk zijn om de belangen van de contracterende partijen niet te schaden. Er dient vooraf overeengekomen te worden wie octrooien, licenties of andere intellectuele rechten zal aanvragen of laten vestigen.

Artikel 6

Dit artikel voorziet dat, ingeval contractresearch tot resultaten leidt die tot commercialisering of industrialisering aanleiding geven, er ook een return naar de instelling moet zijn.

Artikel 7

Inzake research kan geen resultaatsverbintenis aangegaan worden. Het resultaat van onderzoek is immers niet met zekerheid te voorspellen. Ingeval van betwisting van de resultaten zouden instellingen bovendien voor zware schadeëisen en moeilijke rechtsgedingen kunnen geplaatst worden, wat zeker dient vermeden te worden.

Artikel 8

Dit artikel verplicht de universiteiten ertoe een intern reglement op te stellen dat de wetenschappelijke dienstverlening op een eenvormige manier regelt voor gans de instelling, zodat de diensten en personeelsleden in hun contacten met derden ook weten waaraan zich te houden.

Met inkomsten wordt in dit artikel het saldo bedoeld tussen de totaliteit van de ontvangsten die voortvloeien uit een overeenkomst en de totaliteit van de uitgaven die er tegenover staan. Deze uitgaven moeten alle reëel gemaakte kosten omvatten met inbegrip van de rechtstreekse kosten bedoeld in artikel 4 en de voorafname verder in dit artikel vermeld.

De verplichting bestaat om een overhead van minstens 10 % aan te rekenen als minimale vergoeding voor het gebruik van de algemene infrastructuur en diensten, bovenop de rechtstreekse kosten die moeten aangerekend worden zoals bepaald in art. 4.

Voor wat betreft contracten die afgesloten worden met de Vlaamse Gemeenschap moeten, inzake aanrekening van overhead, de voorschriften nageleefd worden zoals bepaald in het Besluit van de Vlaamse regering van 14 juli 1993 tot regeling van de vergoeding van de centrale beheerskosten en de algemene exploitatiekosten van de universiteiten, verbonden aan de uitvoering van wetenschappelijke activiteiten die door de Vlaamse Gemeenschap gefinancierd worden (B.S. 28 september 1993).

De universiteiten kunnen aan de rechtstreekse of onrechtstreekse uitvoerders van de dienstverleningscontracten een speciale vergoeding uitkeren, voorzover de modaliteiten voor

deze uitkering voorzien worden in het intern reglement. Aangezien dit gedeelte van het intern reglement een algemene personeelsmaterie betreft dienen de wettelijk, decretaal of intern voorziene procedures inzake overleg of onderhandelingen met de vakbonden gevolgd te worden.

Een dergelijke vergoeding kan bijdragen tot de motivatie van de personeelsleden om aan dienstverlening te doen. Bovendien wordt door deze mogelijkheid een van de redenen die in het verleden aanleiding gaf tot de oprichting van derde rechtspersonen weggenomen.

HOOFDSTUK 11

Deelname in spin-off bedrijven

Naar aanleiding van de behandeling van een concreet dossier ontstond een discussie over de vraag of mede-oprichting van of participatie in privébedrijven (spin-off) al dan niet een rechtsgrond vindt in het decreet van 12 juni 1991.

Op basis van de voorgaande wetgeving hebben verschillende universiteiten deelgenomen aan de oprichting van bedrijven of VZW's. Het weze in dit verband wel beklemtoond dat het universiteitsdecreet van 12 juni 1991 strikter is dan de aan het decreet voorafgaande wettelijk basis, die een ruimere interpretatie toeliet aangaande de wijze waarop de 3e functie van de universiteiten, het dienstbetoon, kon worden waargemaakt (o.a. KB 76 op het patrimonium dat een "vrije besteding" van patrimoniumgelden voorzag). Men kan er dus vanuit gaan dat het decreet van 12.6.91, hoewel het zeer summier blijft op dit vlak, een meer beperkte interpretatie heeft willen opleggen.

De zending van een universiteit bestaat er duidelijk niet in een commerciële rol te spelen en winst te maken. Anderzijds is het ook niet aanvaardbaar dat de kosten van research en ontwikkeling ten laste van de universiteiten (=overheid) vallen terwijl de baten uitsluitend aan bedrijven zouden ten goede komen; ook de universiteiten (en dus onrechtstreeks de gemeenschap) moeten kunnen genieten van de valorisatie van hun vindingen of aanwezige technologie, zodat deze baten opnieuw kunnen aangewend worden in onderzoek of onderwijs, naast de ter beschikking gestelde overheidsgelden. Dit kan niet altijd via een dienstverleningscontract.

De Raad van State stelt dat deelnemen in ondernemingen dient beperkt te worden tot ondernemingen van wetenschappelijk onderzoek of wetenschappelijke dienstverlening. Het is evident dat dergelijke ondernemingen ook winst nastreven, zoniet zouden zij niet overleven. Er kan dan ook verondersteld worden dat de Raad van State niet bedoeld heeft dat een onderneming waarin een universiteit zou participeren niet via industriële produktie of commercialisering aan valorisatie van vindingen of van wetenschappelijke dienstverlening zou mogen doen. Terwijl het anderzijds ook buiten kijf staat dat universiteiten niet rechtstreeks aan industriële produktie of commercialisering van hun wetenschappelijk potentieel kunnen doen.

De ontwikkeling van een nieuw produkt met het oog op latere industriële produktie zal niet altijd gebeuren op vraag van een industriële onderneming. Indien dit wel het geval is, kan ook eenvoudig een researchcontract of een dienstbetooncontract worden afgesloten.

Wanneer vorsers of overheid van de universiteit er van overtuigd zijn dat een vinding van maatschappelijk belang kan zijn en vatbaar kan zijn voor industriële of commerciële valorisatie moet ook de universiteit zelf de oprichting van

een spin-off bedrijf kunnen stimuleren en deel kunnen nemen aan een dergelijke spin-off onderneming onder bepaalde voorwaarden. De deelname aan een spin-off kan logischerwijze niet beperkt blijven tot de eerste fase van zulk bedrijf, vermits de studie van de ontwikkeling van het produkt uitsluitend kostenverwekkend is en slechts in een latere fase kan gaan renderen.

Aangezien de know-how die aan de universiteit bestaat de basis vormt van dergelijk initiatief moet deze know-how ook in het spin-off bedrijf van bij de oprichting erkend en gevaloriseerd worden.

Dit hoofdstuk geeft een decretale rechtsgrond voor deelname aan spin-off. bedrijven en bepaalt de voorwaarden waaronder een universiteit kan participeren in een spin-off bedrijf.

Artikel 9

Deze bepaling stelt dat de bedrijfsactiviteit van een spin-off bedrijf duidelijk moet gebaseerd zijn op de verdere ontwikkeling en op de maatschappelijke of industriële valorisatie van know-how aanwezig op de instelling. Bedrijven waarvoor deze activiteit niet de hoofdactiviteit is vallen dus niet onder deze bepalingen en worden niet als een spin-off bedrijf beschouwd.

Om een brede valorisatie naar het bedrijfsleven toe te laten is een samenwerking met de instellingen die het stimuleren van kennistransfer (o.m. collectieve onderzoekscentra) en van innovatie (o.m. GIMV) tot taak te hebben, in deze aan te bevelen.

Artikel 10

Het begrip immateriële activa wordt verder in artikel 12 verduidelijkt.

Artikel 11

Dit artikel stelt de algemene voorwaarden waaronder een universiteit kan deelnemen. De beslissing tot deelneming moet dus gemotiveerd zijn.

— De toegevoegde waarde voor de instelling kan bestaan zowel uit financiële inkomsten wanneer het bedrijf winst maakt, als uit andere voordelen die ten goede kunnen komen aan het onderzoeks- of onderwijspotentieel van de instelling.

— De algemene en financiële belangen van de instelling mogen niet geschaad worden.

De goede naam van de instelling mag niet in het gedrang gebracht worden en de rechtstreekse financiële inbreng mag niet van die aard zijn dat bij een eventueel verlies van deze inbreng, de normale werking van de instelling er zou door kunnen geschaad worden.

Artikel 12

Aangezien de op de instelling aanwezige know-how volgens de bepaling in artikel 9 de enige basis vormt om tot de oprichting van een spin-off bedrijf over te gaan, dient deze

know-how in ieder geval als inbreng,, mogelijk, zelfs als enige inbreng, in het bedrijf beschouwd te worden. Dit is een absolute voorwaarde om ook een financiële inbreng te kunnen doen.

Om onduidelijkheden in de betrekkingen van de instelling met het spin-off bedrijf te vermijden en om zeker te zijn dat onkosten niet op een verdoken manier toch ten laste van de instelling zouden komen is het beter dat het gebruik van infrastructuur, personeel of lokalen steeds het voorwerp is van een overeenkomst waarin de voorwaarden en de vergoeding die moet betaald worden voor dergelijk gebruik duidelijk worden bepaald.

Artikel 13

Middelen die rechtstreeks door de overheid worden verstrekt zijn subsidies, dotaties die door een overheid (federaal, Vlaamse Gemeenschap, provincies, steden of gemeenten, EEG, enz.) aan de instellingen worden overgemaakt voor het vervullen van hun opdrachten en de opbrengsten verworven op basis van contracten met een overheid.

Als onrechtstreeks door de overheid verstrekt, worden o.m. beschouwd de middelen die via onderzoeksfonds (vb. NFWO) of andere organen die door de overheid worden betaald (vb. IWONL, IWT, MINA-fonds, enz.) in het kader van hun doelstellingen aan de instellingen worden verstrekt.

Het eigen vermogen van de instellingen of intresten van beleggingen, voor zover die niet door wetten, decreten of besluiten een bepaalde bestemming hebben gekregen, vallen niet onder deze bepaling.

De financiële inbreng kan dus enkel gebeuren ten laste van „vrije middelen” van de instelling.

Het is ook evident dat gewone beleggingen door de instellingen in aandelen of obligaties, uitgevoerd in het raam van het algemeen financieel beheer (o.a. portefeuillebeheer) van de instelling door dit decreet niet worden beoogd of gereguleerd.

Artikelen 14 tot 16

In samenlezing willen deze artikelen de aansprakelijkheid van de instellingen uitdrukkelijk beperken tot hun inbreng. Noch door oprichtersaansprakelijkheid, noch door bestuurdersaansprakelijkheid, noch door een meerderheidsparticipatie, noch door enige andere daad, mag een instelling tot een onbeperkte aansprakelijkheid gebracht worden.

De controleorganen dienen hierover streng te waken.

Artikel 14 moet ruim geïnterpreteerd worden in die zin dat voor het bepalen van de positie van meerderheidsaandeelhouder ook het verlenen van achtergestelde en converteerbare leningen mee in aanmerking moet worden genomen.

Artikel 17

De spin-off bedrijven dienen zich naar buiten duidelijk als zelfstandige bedrijven te profileren. De vestiging van de maatschappelijke zetel op een adres van de instelling kan enkel maar verwarrend werken.

Een instelling kan wel een onroerend goed dat haar eigendom is en niet verworven is via investeringskredieten of -leningen verstrekt door de overheid (tenzij dit onroerend goed gedesaffecteerd werd volgens de procedure voorzien in art. 151 van het decreet op de universiteiten van 12 juni 1991) en dat niet gebruikt wordt voor activiteiten zoals voorzien in dit artikel ter beschikking stellen voor het vestigen van de maatschappelijke zetel van het spin-off bedrijf onder de voorwaarden bepaald in artikel 12 laatste lid.

Artikel 18

Dit artikel voorziet dat elke deelname in een spin-off bedrijf dient beslist te worden door het bevoegde orgaan van de instelling en de minimale bepalingen waaraan een dergelijke beslissing moet voldoen. Ook dient deze beslissing de motivatie zoals bepaald in artikel 11 te omvatten. In een reglement kan de instelling bijkomende voorwaarden vastleggen.

Artikel 19

Naar aanleiding van deze kennisname kan de instelling de werking van het spin-off bedrijf evalueren en eventueel hieruit de nodige conclusies trekken voor wat betreft haar participatie in het bedrijf.

In ieder geval moet de instelling om de vijf jaar haar participatie in het bedrijf globaal evalueren en dient zij vast te stellen of de hoofdactiviteit van het bedrijf al dan niet nog altijd de maatschappelijke of industriële valorisatie van de ingebrachte know-how blijft. Zo dit niet meer het geval zou zijn, dient de participatie teruggetrokken of omgezet in een gewone belegging in het raam van het algemeen financieel en portefeuillebeheer van de instelling.

HOOFDSTUK III

Deelname aan en relaties met VZW's of andere rechtspersonen

Er dient vastgesteld dat VZW's, C.V.'s, B.V.B.A.'s, enz. aan alle universiteiten bestaan. De redenen van oprichting zijn zeer verschillend en de band van deze rechtspersonen met de betrokken instelling gaat van medeoprichting of participatie door de instelling zelf, over overeenkomsten met de instelling tot totaal los van de instelling, maar actief op en rond de instelling.

De belangrijkste redenen die werden aangehaald om VZW's of derde rechtspersonen op te richten zijn :

— voorwaarde voor het ontvangen van betoelaging door de overheid (vb. centra voor levens- en gezinsvragen, kinderkribben) ;

— samenwerkingsverbanden met andere instellingen (universiteiten of andere onderwijsinstellingen of rechtspersonen zelfs van de particuliere sector, waarbij een vaste juridische structuur (cfr. VZW) zoniet noodzakelijk dan toch om rationale en praktische redenen aangewezen lijkt ;

— deelname of organisatie van activiteiten ter ondersteuning of ontwikkeling van de doelstellingen van de instelling (vb. oud-studentenvereniging, permanente vorming) ;

- managementredenen (vlotheid en soepelheid in aankopen, betalingen, personeelsbeheer...) ;
- B.T.W. plichtigheid en mogelijkheid tot recuperatie van B.T.W. ;
- vermijden of beperken van (financiële) aansprakelijkheid van de instelling (interface VZW's).

Het bestaan van VZW's of andere juridische structuren op en rond de universiteiten die bepaalde activiteiten ervan overnemen kan belangrijke nadelen voor de instellingen hebben :

- afstand van beslissingsmacht door de universiteiten ;
- geen of weinig controle op gebruik van lokalen, apparatuur, voorzieningen en personeel van de universiteiten (al dan niet tegen vergoeding) ;
- derven van inkomsten voor de universiteit ;
- moeilijkheid van administratieve controle op de werking van VZW's e.d. (vb. naleving van wettelijke formaliteiten - financieel beheer) ;
- gevaar van externe verwarring tussen VZW en universiteit ;
- risico dat de universiteit als (financieel) vangnet moet fungeren bij moeilijkheden.

Het bestaan of ontstaan van dergelijke rechtspersonen op of rond de instellingen dient dus zoveel mogelijk vermeden te worden (hoofdstukken 1 en 11 voorzien andere mogelijkheden) en dient in ieder geval op een gereglementeerde en controleerbare basis te gebeuren.

Artikel 20

§ 1. De deelname van de universiteit zelf aan de oprichting of werking van een derde rechtspersoon wordt in dit artikel, behoudens de deelname in een spin-off bedrijf zoals voorzien in hoofdstuk 11 van dit decreet, beperkt tot de deelname in VZW's, internationale verenigingen met wetenschappelijk doel (wet van 25 oktober 1919 zoals later gewijzigd) of instellingen van openbaar nut (wet van 27 juni 1921) met uitsluiting van deelname in om het even welke andere burgerlijke- of handelsvennootschap (beleggingen in het raam van het algemeen financieel- of portefeuillebeheer worden hier niet bedoeld).

Een juridische verantwoording kan o.m. zijn dat een subsidiërende overheid een VZW als rechtspersoon eist als voorwaarde voor betoelaging.

In dit verband kan worden gesteld dat de Vlaamse Gemeenschap, daar waar dit aangewezen is, de universiteiten zou moeten aanwijzen als instellingen die naast VZW's, instellingen van openbaar nut, enz. rechtstreeks subsidies kunnen ontvangen, mits het houden van een afzonderlijke boekhouding voor de activiteiten die betoelaagd worden. Dit zou vooral in de socio-culturele en de gezondheids- of welzijnssector aangewezen zijn.

Een rationele verantwoording kan bijvoorbeeld zijn een band te scheppen met een VZW die oudstudenten verenigt.

§ 2. Verschillende universiteiten participeren nu reeds in N.V.% die de oprichting, de uitbating en het beheer verzekeren van incubatie- en innovatiecentra of wetenschapsparken.

Dit gebeurt in samenwerking met de overheid (provincies, gemeenten), overheidsbedrijven (gewestelijke investerings- of ontwikkelingsmaatschappijen) en privébedrijven.

De aanwezigheid van de universiteiten in het bestuur van dergelijke bedrijven kan essentieel zijn om het naleven van de doelstellingen te bewaken. Dit kan beter door de universiteit rechtstreeks gebeuren dan via een VZW die als interface wordt opgericht.

Artikel 21

Het is aangewezen dat, indien er een noodzaak toe bestaat, de universiteit zelf deelneemt aan een VZW (art. 20) om bedoelde activiteiten van de instelling over te nemen. Zodoende blijft de binding en het toezicht verzekerd. Indien het initiatief tot oprichting van een derde rechtspersoon door individuele personen wordt genomen dient de universiteit hier met de grootste omzichtigheid mee om te springen.

Indien het personeelsleden van de instelling betreft, eist de deontologie dat zij hun instelling van een dergelijk initiatief op de hoogte brengen.

Ook de regelgeving inzake cumulatie verplicht hen hier toe.

Artikel 22

Wat ook de activiteit van een derde rechtspersoon weze, is het normaal dat een instelling vergoed wordt wanneer haar middelen door derden worden gebruikt.

Artikel 23

Steeds moet een overeenkomst tussen de derde rechtspersonen en de instelling worden afgesloten.

Paragraaf 1 van dit artikel bepaalt wat minimaal moet voorzien worden in de overeenkomsten met VZW's of andere rechtspersonen waarmee de instelling structurele banden heeft (art. 20) of die activiteiten overnemen van de instelling (art. 21).

Interuniversitaire instellingen die door de Vlaamse Gemeenschap opgericht of erkend zijn of gesubsidieerd worden (bv. IMEC, VLIR...) vallen niet onder de bepalingen van dit artikel voor wat betreft de verplichting van de voorafname van minstens 10 %.

Ook de vrijstelling van voorafname moet in de overeenkomsten bepaald worden. Bedragen die onmiddellijk doorgestort worden kunnen enkel vrijgesteld worden wanneer het hoofdcontract toelaat dat gedeelten van het onderzoek gebeuren door een andere partij dan de rechtspersoon die het hoofdcontract afsluit (onderaanneming). De opbrengsten vermeld in 3° van § 1 van dit artikel behelzen ook inkomsten uit octrooien, licenties en andere intellectuele rechten zoals dit ook voorzien is in artikel 6 van dit decreet.

Paragraaf 2 van dit artikel is enkel bedoeld voor rechtspersonen die enkel gebruik maken van lokalen of infrastructuur zonder dat een verdere band bestaat met de instelling of activiteiten van de instelling. Bij de vaststelling van de te betalen vergoeding dient ook rekening gehouden te worden met indirecte kosten van algemene infrastructuur en diensten.

Artikel 24

Geen commentaar.

Artikel 25

Geen commentaar.

Artikel 26

Voor de uitvoering van dit artikel dienen de instellingen een inventaris op te stellen van de derde rechtspersonen waarin zij zelf deelnemen, waarmee een overeenkomst werd afgesloten of waarvan zij het bestaan kennen hoewel geen overeenkomst werd afgesloten, hoewel zij bedrijvig zijn in activiteiten die normaal door de instelling kunnen worden uitgevoerd of toch gebruik maken van middelen die toebehoren aan de instelling.

De instellingen moeten na achttien maanden bij de Vlaamse regering verslag uitbrengen over de wijze waarop zij de bepalingen van dit hoofdstuk hebben uitgevoerd.

Brussel, 23 december 1993.

De minister-president van de Vlaamse regering,

L. VAN DEN BRANDE

***De Vlaamse minister van Onderwijs
en Ambtenarenzaken,***

L. VAN DEN BOSSCHE

VOORONTWERP VAN DECREET

VOORONTWERP VAN DECREET

betreffende de relaties van de Universiteiten en Hogescholen
met andere rechtspersonen

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de minister-president van de Vlaamse regering en van de Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken ;

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken is ermee belast, in naam van de Vlaamse regering bij de Vlaamse Raad het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Artikel 1

Dit decreet regelt een aangelegenheid zoals bedoeld bij artikel 59bis van de Grondwet.

HOOFDSTUK 1

Wetenschappelijke of maatschappelijke dienstverlening
door de Universiteiten en Hogescholen

Artikel 2

Onder de wetenschappelijke of de maatschappelijke dienstverlening wordt voor de toepassing van dit decreet verstaan alle prestaties ten behoeve van derden, tegen vergoeding geleverd door diensten van een universiteit of een hogeschool of hieraan verbonden personen en die voortvloeien uit aan de universiteit of hogeschool aanwezige kennis, resultaten van wetenschappelijk onderzoek of technologie.

Artikel 3

Er mogen geen overeenkomsten van wetenschappelijke of maatschappelijke dienstverlening afgesloten worden zonder voorafgaande toestemming van het universiteitsbestuur of hogeschoolbestuur.

Artikel 4

De kosten die rechtstreeks voortvloeien uit de uitvoering van de overeenkomsten van wetenschappelijke of maatschappelijke dienstverlening ingevolge het gebruik van lokalen, infrastructuur, diensten of personeel van de universiteit of hogeschool komen volledig voor rekening van de overeenkomstsluitende derde.

Indien de universiteit of hogeschool personeel aanwerft voor de uitvoering van de overeenkomst, vallen de betrokken personeelsleden onder de toepassing van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten.

Artikel 5

Ingeval de overeenkomst onderzoek betreft, dient zij voor de betrokken onderzoekers of instelling de voorwaarden te bepalen van het recht op publikatie, van het gebruik van resultaten in colleges of wetenschappelijke bijeenkomsten en van de valorisatie van het onderzoek.

Hierbij kan bepaald worden dat publikatie, gebruik of mededeling gedurende ten hoogste twaalf maanden worden uitgesteld, om een partij de mogelijkheid te geven de resultaten van de wetenschappelijke dienstverlening te valoriseren.

Artikel 6

Indien de prestaties kunnen leiden tot valorisatie van onderzoeksresultaten met inbegrip van het nemen van octrooien, licenties of het vestigen van andere intellectuele rechten, moet een billijke verdeling van de inkomsten hiervan tussen de universiteit of hogeschool en de opdrachtgever in de overeenkomst bedongen worden.

Bij de verdeling van deze inkomsten, moet(en) de **partij** die de kosten hiervan heeft (hebben) gedragen hiervoor volledig vergoed worden voordat een verdere verdeling plaatsvindt.

Artikel 7

De overeenkomsten die onderzoek betreffen mogen geen resultaatverbintenis inhouden.

Artikel 8

De universiteiten en de hogescholen stellen een intern reglement op dat het afsluiten, het beheer en de uitvoering van de dienstverleningscontracten regelt, en dat bepaalt op welke wijze de inkomsten van de overeenkomsten, na aftrek van alle kosten, binnen de universiteit of hogeschool bestemd worden.

De overeenkomsten dienen, behoudens ingeval van een overeenkomst met een overheid waarbij een voorafname door een regelgeving is uitgesloten, in een voorafname van ten minste 10% te voorzien op de middelen die door de contractanten ter uitvoering van de overeenkomst besteed zullen worden, exclusief de voorafname zelf. Het bedrag overeenkomend met deze voorafname moet expliciet in de overeenkomsten vermeld worden onder een rubriek "centrale beheerskosten en algemene exploitatiekosten". Het wordt door de universiteit of hogeschool voorafgenomen als minimum vergoeding voor de terbeschikkingstelling van haar algemene infrastructuur en diensten.

Het intern reglement kan tevens voorzien in de mogelijkheid tot uitkering van een persoonlijke vergoeding aan de personeelsleden van de universiteit of hogeschool die het dienstverleningscontract hebben uitgevoerd. Het totaal bedrag van deze vergoedingen bedraagt hoogstens de helft van de in het eerste lid bedoelde inkomsten.

HOOFDSTUK 11

Deelname in spin-off bedrijven

Artikel 9

Onder spin-off bedrijven moet, voor de toepassing van dit decreet, worden verstaan ondernemingen met rechtspersoonlijkheid overeenkomstig de wetten op de handelsvennootschappen, waarvan de bedrijfsactiviteit gericht is op de maatschappelijke of industriële valorisatie van wetenschappelijke kennis, resultaten van wetenschappelijk onderzoek of technologie ontwikkeld aan de universiteit of hogeschool.

Artikel 10

Onder deelnemen moet, voor de toepassing van dit decreet, worden verstaan, de rechtstreekse inbreng van de universiteit of hogeschool in die spin-off bedrijven als vennoot, van immateriële activa of van immateriële activa en financiële middelen.

Artikel 11

Een universiteit of hogeschool kan in een spin-off bedrijf alleen maar deelnemen indien :

- a) de deelname een toegevoegde waarde voor de universiteit of hogeschool meebrengt ;
- b) de belangen van de universiteit of hogeschool niet worden geschaad en de financiële toestand van de universiteit of hogeschool niet in het gedrang komt.

Artikel 12

Financiële inbreng door de universiteit of hogeschool is slechts mogelijk wanneer de wetenschappelijke kennis, resultaten van wetenschappelijk onderzoek of technologie die aan de universiteit of hogeschool ontwikkeld werden en die de basis vormen voor de oprichting van een spin-off bedrijf, eveneens als inbreng van immateriële activa vanwege de deelnemende universiteit worden gevaloriseerd.

In ruil voor deze immateriële inbreng en naargelang de vorm ervan, kan de universiteit of hogeschool hetzij aandelen of winstbewijzen verkrijgen, met of zonder stemrecht, hetzij obligaties.

Het gebruik van infrastructuur, personeel of lokalen van de universiteit of hogeschool kan nooit als inbreng in een spin-off bedrijf beschouwd worden, maar dient steeds het voorwerp van een overeenkomst tussen het bedrijf en de universiteit of hogeschool te zijn. De vergoeding die het bedrijf hiervoor betaalt moet minstens kostendekkend zijn voor de universiteit of hogeschool.

Artikel 13

De financiële inbreng mag niet ten laste komen van middelen die door de overheid rechtstreeks of onrechtstreeks aan de universiteit of hogeschool worden verstrekt.

Artikel 14

Indien de universiteit of hogeschool in ruil voor haar inbreng aandelen in het spin-off bedrijf ontvangt mogen deze op geen enkel ogenblik een meerderheid van de maatschappelijke aandelen uitmaken.

Artikel 15

De universiteit of hogeschool kan zich nooit tot meer verbinden dan haar inbreng.

Artikel 16

Het universiteits- of hogeschoolbestuur kan één of meer van haar bestuurders of personeelsleden aanwijzen om namens de universiteit of hogeschool zitting te hebben in de raad van bestuur van het spin-off bedrijf, op voorwaarde dat voor de betrokken persoon of personen een verzekeringspolis tot dekking van hun bestuurdersaansprakelijkheid wordt gesloten. De kosten van deze polis zijn voor rekening van het spin-off bedrijf.

Artikel 17

De maatschappelijke zetel van het spin-off bedrijf mag niet gevestigd zijn in lokalen die aan de universiteit of hogeschool toebehoren, indien deze lokalen door de instelling ook gebruikt worden voor onderwijs, onderzoek, sociaal-culturele voorzieningen of administratie.

Artikel 18

Iedere deelname in een spin-off bedrijf dient te worden goedgekeurd door het universiteits- of hogeschoolbestuur. Bij deze goedkeuring dient het universiteits- of hogeschoolbestuur zich uitdrukkelijk akkoord te verklaren met :

- de oprichtingsakte van de vennootschap ;
- het business-plan waaruit blijkt hoe de ingebrachte wetenschappelijke kennis, resultaten van wetenschappelijk onderzoek of technologie gevaloriseerd zullen worden ;
- de waarde van immateriële inbreng ;
- in voorkomend geval de grootte van de financiële inbreng ;
- in voorkomend geval het ontwerp van overeenkomst tussen het spin-off bedrijf en de universiteit of hogeschool voor het gebruik van lokalen, infrastructuur, diensten of personeel.

Het universiteits- of hogeschoolbestuur beslist over de bestemming van de opbrengsten van de participatie.

Het universiteits- of hogeschoolbestuur kan in een reglement bijkomende voorwaarden vastleggen voor het nemen van participaties in een spin-off bedrijf.

Artikel 19

Jaarlijks dienen de balans en de winst- en verliesrekening van het spin-off bedrijf ter kennisgeving aan het universiteits- of hogeschoolbestuur te worden voorgelegd.

HOOFDSTUK 111

Deelname in en relaties met vzw's of andere rechtspersonen

Artikel 20

Onverminderd de bepalingen in hoofdstuk 11 van dit decreet kunnen universiteiten of hogescholen slechts deelnemen — hetzij als rechtspersoon zelf, hetzij via uitdrukkelijk door haar aangewezen personen of organen — in de oprichting of de werking van een VZW, van een internationale vereniging met wetenschappelijk doel of van een instelling van openbaar nut op grond van een formele beslissing van het universiteits- of hogeschoolbestuur en indien hiervoor een juridische of rationele verantwoording bestaat.

Artikel 21

VZW's of andere rechtspersonen die onderzoek, wetenschappelijke of maatschappelijke dienstverlening, contractonderwijs, administratieve diensten of sociaal-culturele dienstverlening van de universiteit of hogeschool overnemen, worden slechts toegelaten op voorwaarde dat deze activiteiten niet op de vereiste wijze door de universiteit of hogeschool zelf of door middel van een eenvoudige overeenkomst uitgevoerd kunnen worden, en indien de algemene of financiële belangen van de universiteit of hogeschool niet worden geschaad.

Personeelsleden, andere dan die genoemd in artikel 20 , die wensen deel te nemen aan de oprichting of werking van een dergelijke VZW of andere rechtspersoon, dienen dit vooraf te melden aan de universiteit of hogeschool.

Artikel 22

VZW's of andere rechtspersonen die voor de uitvoering van hun activiteiten geheel of gedeeltelijk gebruik wensen te maken van lokalen, infrastructuur, diensten of personeel van de universiteit of hogeschool dienen hiervoor vooraf toestemming verkregen te hebben van het universiteits- of hogeschoolbestuur.

Artikel 23

§ 1. Tussen de in de artikelen 20 en 21 vermelde VZW's of andere rechtspersonen en de universiteit of hogeschool dient een overeenkomst afgesloten te worden die minstens omvat :

1° de voorwaarden voor medebeheer van de VZW, de internationale vereniging met wetenschappelijk doel of de instelling van openbaar nut als de universiteit of hogeschool zelf deelneemt zoals bepaald in artikel 20, voor zover deze voorwaarden niet in de oprichtingsakte bepaald zouden zijn ;

2° de voorwaarden waaronder de VZW of andere rechtspersoon gebruik kan maken van lokalen, infrastructuur, diensten of personeelsleden van de universiteit of hogeschool en de vergoeding die hiervoor betaald dient te worden ; behoudens deze rechtstreekse kosten waarvoor de overeenkomst bepaalt dat zij afzonderlijk aan de universiteit of hogeschool moeten worden terugbetaald, bepaalt de overeenkomst ook dat de VZW of andere rechtspersoon ten minste 10 % op de som van lidmaatschapsgelden, schenkingen in contanten, overheidstoelagen (in de mate dat de financierende overheid dit toelaat) en inkomsten uit activiteiten (exclusief BTW) als voorafname afdraagt aan de instelling als minimale vergoeding voor de terbeschikkingstelling of gebruik van haar algemene infrastructuur en diensten ;

Van deze voorafname kunnen worden vrijgesteld :

— de giften door de betrokken rechtspersoon aan de universiteit of hogeschool, voor zover deze uit de voor te leggen jaarrekeningen blijken ;

— de bedragen besteed aan apparatuur indien deze opgesteld staat in lokalen van de universiteit of hogeschool, en gratis ter beschikking staat voor onderzoek, wetenschappelijke of maatschappelijke dienstverlening of onderwijs door de instelling zelf uitgevoerd of verstrekt ;

— bedragen die onmiddellijk dienen te worden doorgestort aan andere onderzoekspartners, voor zover deze in de desbetreffende overeenkomst tussen de VZW of andere rechtspersoon en de financierende partij vermeld worden ;

3° de wijze waarop de universiteit of hogeschool in voorkomend geval deelneemt in de opbrengsten van de andere rechtspersoon ;

4° de verplichting jaarlijks de jaarrekeningen of balans en een jaarverslag ter kennisgeving aan de universiteit of hogeschool op te sturen. De jaarrekeningen moeten derwijze opgesteld zijn dat hieruit de voorafname ondubbelzinnig te berekenen is.

§2. Tussen de VZW's of andere rechtspersonen waarin de universiteit of hogeschool niet deelneemt of die geen activiteiten uitoefenen zoals bedoeld in art. 21 en die enkel gebruik maken van lokalen of infrastructuur, en de universiteit of hogeschool dient een overeenkomst afgesloten te worden waarin de voorwaarden voor gebruik door de VZW of andere rechtspersoon van lokalen of infrastructuur en de vergoeding welke alle kosten moet dekken, die hiervoor moet betaald worden, bepaald worden.

Artikel 24

De VZW's of andere rechtspersonen dienen zich naar buiten duidelijk te profileren als afzonderlijke rechtspersonen. Ze kunnen de naam van de universiteit of hogeschool slechts gebruiken met uitdrukkelijke toestemming van de instelling, en onder de voorwaarden die bepaald dienen te worden in de overeenkomst bedoeld in art. 23 van dit decreet.

Artikel 25

De universiteits- of hogeschoolbesturen stellen ter uitvoering van de bepalingen van dit hoofdstuk een intern reglement op.

Overgangsbepaling

Artikel 26

De rechtspersonen die bij de inwerkingtreding van dit decreet al actief zijn in de domeinen vermeld in art. 21, 1° alinea, gebruik maken van lokalen, infrastructuur, diensten of personeel van de universiteit of hogeschool, of waarin de universiteit of hogeschool zelf participeert en op het ogenblik van de inwerkingtreding ervan niet voldoen aan de voorwaarden bepaald in dit decreet, beschikken over een termijn van één jaar om zich hiermee in regel te stellen. Indien zij na verloop van deze termijn hieraan nog niet voldaan hebben, verzoekt de universiteit of hogeschool de rechtspersoon over te gaan tot vrijwillige ontbinding, en zich te laten integreren binnen de eigen structuren van de universiteit of hogeschool. Anders dient elke verdere terbeschikkingstelling of gebruik van lokalen, infrastructuur, personeel of andere diensten van de universiteit of hogeschool onmiddellijk gestaakt te worden.

Brussel.

De minister-president van de Vlaamse regering,

L. VAN DEN BRANDE

De Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken,

L. VAN DEN BOSSCHE

ADVIES VAN DE VLAAMSE ONDERWIJSRAAD

Vlaamse Onderwijsraad

Raad voor het Hoger Onderwijs
26 oktober 1993

ADVIES IN VERBAND MET HET VOORONTWERP VAN DECREET BETREFFENDE DE RELATIES VAN DE UNIVERSITEITEN EN HOGESCHOLEN MET ANDERE RECHTSPERSONEN.

1. ANTECEDENTEN

Het voorontwerp van decreet betreffende de relaties van de universiteiten en hogescholen met andere rechtspersonen wil een decretale regeling verlenen met betrekking tot de maatschappelijke respectievelijk wetenschappelijke dienstverlening, de zogenaamde derde functie van respectievelijk de hogescholen en de universiteiten.

Het voorontwerp van decreet bedoelt de relaties van de universiteiten en hogescholen met andere rechtspersonen zo te organiseren dat de belangen van de universiteiten of hogescholen maximaal gevrijwaard worden, dat alle door hen gemaakte kosten vergoed worden en dat zij een rechtvaardig aandeel krijgen in de opbrengsten van activiteiten gericht op valorisatie van de aanwezige know-how.

Het voorontwerp van decreet beoogt deze doelstellingen te realiseren door middel van :

- a. het bepalen van de modaliteiten voor het afsluiten van contracten met de overheid of privé-instellingen inzake wetenschappelijke of maatschappelijke dienstverlening (hoofdstuk 1 van het voorontwerp van decreet);
- b. het creëren van een decretale rechtsgrond voor deelname aan spin-off bedrijven door universiteiten en hogescholen en de voorwaarden waaronder dit kan (hoofdstuk II van het voorontwerp van decreet)
- c. het uitwerken van een regeling voor VZW's en andere rechtspersonen die op en rond de universiteiten en hogescholen actief zijn (hoofdstuk III van het voorontwerp van decreet).

De adviesvraag betreffende voormeld voorontwerp van decreet werd aan de Vlaamse Onderwijsraad overgemaakt op donderdag 14 oktober 1993.

De Raad voor het Hoger Onderwijs van de Vlaamse Onderwijsraad bracht een advies uit op dinsdag 26 oktober 1993. Op deze vergadering waren 14 stemgerechtigde leden aanwezig. Het advies werd goedgekeurd met elf stemmen voor en drie onthoudingen.

2. ADVIES.

2.A. Globaal advies.

De Raad brengt een positief advies uit met betrekking tot de doelstellingen van het voorontwerp van decreet.

De Raad is van oordeel dat de in het voorontwerp van decreet omschreven modaliteiten toelaten aan de universiteiten of hogescholen als instellingen, de daar verworven kennis en onderzoeksresultaten een maatschappelijke relevantie te verlenen. Het voorontwerp van decreet garandeert dat, bij de valorisatie van de aanwezige know-how, een billijke return gebeurt naar de betrokkenen. Het voorontwerp van decreet bevat daarnaast een aantal bepalingen met het doel enerzijds de naam en anderzijds de algemene en financiële belangen en de normale werking van de universiteiten en de hogescholen niet in het gedrang te laten komen

2.B. Algemene bedenkingen.

- a. De Raad stelt vast dat, door het ontbreken van een definitie van de zending van de hogescholen in het voorontwerp van decreet betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap, geen duidelijke decretale basis wordt verleend aan de wetenschappelijke of maatschappelijke dienstverlening door de hogescholen in het hervormde hoger onderwijs.

In zijn advies van 15 oktober 1993 in verband met het voorontwerp van decreet betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap pleit de Raad reeds voor het definiëren van de zending van de hogescholen. De Raad is van oordeel dat een dergelijke definitie een noodzakelijke decretale voorwaarde vormt met betrekking tot de uitvoerbaarheid van zowel voorliggend voorontwerp van decreet als andere toekomstige decretale bepalingen of besluiten van de Vlaamse Executieve die betrekking hebben op de zending van de hogescholen.

In zijn advies in verband met het voorontwerp van decreet betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap formuleert de Raad een voorstel tot minimale omschrijving van de zending van de hogescholen. De Raad is van oordeel dat, in functie van het verlenen van een voldoende decretale basis met betrekking tot de bepalingen van voorliggend voorontwerp van decreet, deze minimale omschrijving moet worden aangevuld.

De meerderheid van de Raad pleit ervoor dat in het voorontwerp van decreet betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap de zending van de hogescholen als volgt zou worden omschreven :

‘Hogescholen zijn, in het belang van de samenleving, terzelfdertijd werkzaam op het gebied van het hogeschoolonderwijs, het projectmatig wetenschappelijk onderzoek in het kader van een samenwerking met een binnen- of buitenlandse universiteit of derden en de wetenschappelijke of maatschappelijke dienstverlening. Daarenboven maken de ontwikkeling en de beoefening van de kunsten deel uit van de opdrachten van de

hogescholen die opleidingen organiseren in het studiegebied 'kunst'. Het verstrekken van hogeschoolonderwijs is een kerntaak van de hogeschool. Ter vervulling van hun zending kunnen de hogescholen alle rechtshandelingen stellen, inbegrepen het sluiten van overeenkomsten met personen van privaatrecht of van publiekrecht.'

De inrichtende overheden van de universiteiten van de Vlaamse Gemeenschap bevestigen hun minderheidsstandpunt met betrekking tot de zending van de hogescholen, zoals geformuleerd bij het advies van de Raad Hoger Onderwijs van 15 oktober 1993 in verband met het voorontwerp van decreet betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap.

- b. De Raad is van oordeel dat het voorontwerp van decreet opgesteld is vanuit een zuivere invalshoek van de universiteiten en hogescholen. De Raad merkt op dat dit een rem kan betekenen op de samenwerking met andere organisaties. Om die reden pleit de Raad ervoor dat de belangen van alle betrokken partijen op een evenwichtige manier zouden worden gevrijwaard.
- c. De Raad merkt op dat de formulering van de artikels veelal onduidelijk blijft. De Raad pleit ervoor de bepalingen van de Memorie van Toelichting grotendeels op te nemen in de tekst van het voorontwerp van decreet.
- d. De Raad pleit ervoor dat de bestaande onderhandelings- en overlegstructuren ook zouden bevoegd zijn met betrekking tot de maatschappelijke of wetenschappelijke dienstverlening die wordt verricht hetzij door statutair personeel van de instellingen hetzij door personeel dat rechtstreeks door de universiteit of hogeschool contractueel wordt aangeworven.
- e. De Raad pleit voor een sluitend controlesysteem met betrekking tot de in het voorontwerp van decreet bepaalde modaliteiten en dit zowel wat betreft de financiële implicaties als de positieve bijdrage tot de werking en de uitstraling van de instellingen.

De Raad pleit er in het bijzonder voor dat het gewicht dat aan de maatschappelijke en wetenschappelijke dienstverlening wordt toegekend de goede werking van de onderwijs- en onderzoeksopdracht van de instelling niet in het gedrang zou brengen.

De Raad is van oordeel dat aan de commissaris van de Vlaamse Regering een cruciale rol is toebedeeld met betrekking tot het vrijwaren van de reglementaire orthodoxie betreffende de bepalingen van voorliggend voorontwerp van decreet en dit zowel wat betreft de financiële implicaties als het verzekeren van de continuïteit van de normale werking van de instelling, conform alle zendingsopdrachten.

De Raad merkt op dat aan de universiteiten en de officiële hogescholen de verschillende geledingen betrokken worden bij beslissingen inzake de maatschappelijke of wetenschappelijke dienstverlening door de instelling. De Raad pleit ervoor dat in de vrije hogescholen aan de academische raad overlegbevoegdheid zou worden verleend met betrekking tot de doelstellingen en de modaliteiten van maatschappelijke en wetenschappelijke dienstverlening.

- f. Met het oog op de kwaliteitszorg pleit de meerderheid van de Raad er voor dat alle contracten die onderzoek betreffen voor advies worden voorgelegd aan een daarvoor bestemd adviesorgaan.

Een lid van de Raad formuleert hierbij een minderheidsstandpunt. Het lid is van oordeel dat zowel een dergelijk adviesorgaan als de aan de universiteiten bestaande onderzoeksraden een te grote regulering inhouden met betrekking tot het onderzoek en de dienstverlening aan de hogescholen en de universiteiten.

De inrichtende overheden van de universiteiten van de Vlaamse Gemeenschap bevestigen hun minderheidsstandpunt met betrekking tot het onderzoek verricht door de hogescholen, zoals geformuleerd bij het advies van de Raad Hoger Onderwijs van 15 oktober 1993 in verband met het voorontwerp van decreet betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap.

**ADVIES VAN DE SOCIAAL-ECONOMISCHE
RAAD VAN VLAANDEREN**

***ADVIES OVER HET VOORONTWERP VAN DECREET
BETREFFENDE DE RELATIES VAN DE UNIVERSITEITEN
EN DE HOGESCHOLEN MET ANDERE RECHTSPERSONEN***

Brussel. 10 november 1993.

INLEIDING

Bij brief van 14 oktober 1993 heeft de Minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken de SERV om advies gevraagd over het voorontwerp van decreet betreffende de relaties van de universiteiten en de hogescholen met andere rechtspersonen.

De bedoeling van het voorontwerp is een raamreglementering uit te werken om die relaties te regelen zodat de belangen van de hogescholen en universiteiten worden gevrijwaard. de instellingen hun kosten vergoed krijgen en een billijk aandeel hebben in de opbrengsten van de valorisering van hun know-how.

Het voorontwerp van decreet wil tevens een rechtsgrond geven aan bepaalde samenwerkingsvormen.

De Raad geeft in dit advies eerst een algemene beoordeling van het voorontwerp. De Raad maakt in die beoordeling het onderscheid tussen de doelstellingen van het voorontwerp en een lacune in de opzet van het voorontwerp.

Daarna maakt de Raad bij enkele artikels van het voorontwerp bemerkingen en stelt vragen naar verduidelijking of aanvulling.

ADVIES

1. Algemene beoordeling

1.1 Beoordeling van de doelstellingen van het voorontwerp.

Volgens de algemene inleiding bij het voorontwerp van decreet is het de bedoeling van de decreetgever om de uitoefening van de “derde functie” of maatschappelijke en wetenschappelijke dienstverlening van de universiteiten en hogescholen, doorzichtiger te maken en een rechtsgrond te geven aan bepaalde relatievormen.

De decreetgever wil hierbij de belangen van de universiteiten en hogescholen vrijwaren en waarborgen dat de instellingen hun kosten vergoed krijgen en een rechtvaardig aandeel hebben in de opbrengst van de valorisering. Tevens wil de decreetgever dat de prioritaire opdrachten, met name onderwijs geven en onderzoek doen, van de instellingen worden gevrijwaard.

De decreetgever werkt daartoe een raamreglementering uit die de autonomie van de instellingen respecteert en waarin de relatievormen in drie types worden ingedeeld, maatschappelijke en wetenschappelijke dienstverlening in de vorm van bezoldigde activiteiten ten behoeve van derden, deelneming in spin-off bedrijven, en deelneming aan en relaties met vzw's of andere rechtspersonen.

Er wordt in die types duidelijk een hiërarchie ingebouwd, waarbij prioriteit wordt gegeven aan de dienstverlening binnen de universiteit of hogeschool zelf en waarbij de oprichting van vzw's of relaties met vzw's worden ontmoedigd.

De reden hiervoor is dat het bestaan van vzw's of andere juridische structuren in en rond de universiteiten en hogescholen voor de instellingen zelf het gevaar inhoudt dat middelen worden afgewend.

De Raad kan zich akkoord verklaren met de grote principes of lijnen die de decreetgever aangeeft, met name dat wetenschappelijke know-how wordt gevaloriseerd en dat daarbij een evenwichtige of billijke return gebeurt naar de betrokkenen. De overheid moet hiervoor inderdaad de grote contouren aangeven, uiteraard met respect voor de autonomie van de instellingen, om de prioritaire opdrachten van de instellingen te vrijwaren.

De Raad is het ook eens met het uitgangspunt dat de maatschappelijke en wetenschappelijke dienstverlening zoveel mogelijk binnen de structuren van de instellingen zelf gebeurt.

De decreetgever situeert het voorontwerp van decreet dus in de optiek “valorisering van wetenschappelijke know-how”, maar naar de inhoud van het voorontwerp toe, merkt de Raad op dat eigenlijk enkel de organisatorische aspecten van de valorisering worden geregeld

De Raad is van mening dat er naast de organisatorische regelgeving voor de valorisering van de wetenschappelijke know-how van de universiteiten en de hogescholen ook nood is aan een algemene beleidsvisie hierover. Het voorontwerp van decreet is volgens de Raad daarom een goede aanleiding om de discussie over valorisering in globo en de positie van de universiteiten en hogescholen hierin aan te vatten.

De Raad reikt hiervoor al volgende elementen aan.

Bij de valorisering van wetenschappelijke know-how moet een maximaal hefboomeffect naar de brede samenleving worden nagestreefd. Universiteiten en hogescholen moeten dus ten behoeve van de valorisering van hun kennisexpertise streven naar een zo groot mogelijke bruikbaarheid ervan voor een waaier van bedrijven en voor de bredere samenleving.

Een instrument om dit te realiseren is een beleidsplan van de instellingen over de valorisering van hun know-how. Via dergelijk instrument kan men de opbrengsten en middelen verdelen naar de kwalitatief hoogstaande onderzoeksteams over de disciplines heen en kan men kansen creëren voor de valorisering naar diverse gebruikers van wetenschappelijk onderzoek.

De doelstelling van een maximaal hefboomeffect zal tevens moeten worden gerealiseerd door het nastreven van een zo groot mogelijke toegankelijkheid en bruikbaarheid van wetenschappelijke kennis. Universiteiten en hogescholen moeten daarom terzake een actief en doorzichtig beleid uitwerken. Het beleidsplan kan ook hiervoor als instrument dienen.

2. **Lacune in het voorontwerp**

Het voorliggende voorontwerp stelt de hogescholen, wat de derde functie betreft, op gelijke lijn met de universiteiten. In het licht van de discussie die zeer recent nog **werd** gevoerd naar aanleiding van het voorontwerp van decreet betreffende de hogescholen over de eigenheid van die hogescholen en de universiteiten, is dit volgens de Raad niet zo evident.

Specifiek wat de onderzoeksfunctie van de hogescholen betreft, wijst de Raad erop dat hij in zijn advies van 20 oktober 1993 over het voorontwerp van decreet betreffende de hogescholen hierover heeft gesteld dat de onderwijsopdracht de eerste opdracht is en blijft van de hogescholen. De onderwijsopdracht wordt ondersteund door de uitvoering van projectmatig onderzoek en door maatschappelijke dienstverlening. Projectmatig betekent dat onderzoek gebeurt in samenwerking met een universiteit of met derden (geen hogescholen). De onderzoeksoopdracht van de hogescholen werd dus beperkter gedefinieerd als die van de universiteiten in het licht van een duidelijke profilering.

Met het voorliggende voorontwerp van decreet kan de decreetgever, mits het opnemen van specifieke bepalingen hierover, de eigenheid van de hogescholen verder profileren. Hij kan hiermee tevens hun onderwijsopdracht vrijwaren, en de concurrentie op het vlak van onderzoek en dienstverlening tussen de instellingen beperken door de samenwerking van hogescholen met universiteiten in het kader van hun derde functie te stimuleren.

2. Artikelsge wijze bemerkingen

2.1 Artikel 2

In het artikelsgewijze commentaar op artikel 2 wordt het onderscheid gemaakt tussen toevallige activiteiten binnen de academische opdracht van het personeel, activiteiten die niet vergoed worden en activiteiten in hoofde van een andere beroepsactiviteit. De Raad meent dat dit onderscheid verduidelikend werkt en vindt dat artikel 2 daarom ook explicieter zou moeten stellen dat het om activiteiten gaat die in het kader van de opdracht van het betrokken personeelslid aan de universiteit of hogeschool worden uitgeoefend.

De Raad stelt daarom voor in artikel 2 het woord personen als volgt aan te vullen “in uitoefening van hun opdracht aan de universiteit of hogeschool”.

Volgens het artikelsgewijze commentaar vallen andere beroepsactiviteiten waarvoor het personeelslid in het kader van de cumulregeling toestemming kreeg, niet onder **dit decreet. Essentieel hierin is, volgens** de Raad, dat daardoor geen gebruik kan gemaakt worden van infrastructuur, uitrusting, logistieke steun en dergelijke meer, zonder dat het bestuur van de instelling hiervan op de hoogte is en de gepaste maatregelen kan treffen.

2.2 **Artikel 4** bevat een bepaling over de vergoeding van de rechtstreekse kosten, en over de toepassing van de wet op de arbeidsovereenkomsten op het contractuele personeel.

De Raad is van oordeel dat de bepaling in het eerste lid over de rechtstreekse kosten wanneer men ze samenleest met artikel 8 aanleiding geeft tot verwarring. Het artikelsgewijze commentaar geeft een duidelijker omschrijving van rechtstreekse en niet-kwantificeerbare of onrechtstreekse kosten. Rechtstreekse kosten zijn dan kosten die voortvloeien uit de uitvoering van de overeenkomst en die door de instelling kunnen worden bepaald of gemeten. De Raad vraagt ook om een eenduidige specificering van die rechtstreekse kosten op te nemen.

2.3 **Artikel 5** betreft de openbaarheid van de onderzoeksresultaten.

Principieel is de Raad voorstander van de maximale openbaarheid van onderzoeksresultaten.

De Raad meent daarom dat de decreetgever geen termijn voor publikatie moet bepalen, maar dit moet overlaten aan de contracterende partijen. De decreetgever moet wel aan de contracterende partijen opleggen dat zij een redelijke termijn voor publikatie in het contract overeenkomen.

- 2.4 **Artikel 6** bevat bepalingen over de billijke verdeling van de inkomsten uit octrooien, licenties of andere intellectuele rechten.

De Raad heeft evenwel bedenkingen bij de specifieke invalshoek die de decreetgever in het artikel 6 hanteert, namelijk het vrijwaren van de belangen van de universiteiten en hogescholen. Samenwerking inzake valorisatie van know-how houdt ook voor de betrokken derden financiële en/of immateriële input en risico's in.

De Raad meent dat daarom de doelstelling om tot een evenwichtige en billijke relatie of return te komen, ruimer moet worden opgevat. De Raad pleit ervoor dat de belangen van **alle** betrokkenen, in functie van hun respectievelijke inbreng of bijdrage, worden gevrijwaard en dat de term "billijk" ook in die zin moet worden geïnterpreteerd.

- 2.5 **Artikel 7** bepaalt dat er geen resultaatsverbintenis mag zijn.

Het is inderdaad zo dat men geen resultaat kan opleggen aan wetenschappelijk onderzoek. Het is daarentegen wél evident dat een middelenverbintenis in de overeenkomst kan worden opgenomen.

De Raad pleit ervoor dat wat gesteld wordt in artikel 7 wordt verduidelijkt door te zeggen dat het hier enkel om een verbintenis gaat die de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek zou betreffen.

- 2.6 **Artikel 8** bevat bepalingen over het opstellen van een intern reglement, over een forfaitaire vergoeding voor overheadkosten en over een persoonlijke vergoeding voor personeel dat het contract heeft uitgevoerd.

Het intern reglement dat de instellingen moeten opstellen, moet men zien als een instrument in uitvoering van hun beleidsplan (zie de elementen die worden aangereikt voor een globale visie op valorisering).

De bepaling over de persoonlijke vergoeding wordt door de Raad volledig ondersteund, mede vanuit de optiek om de derde functie zoveel als mogelijk binnen de instellingen zelf uit te oefenen.

2.7. **Artikel 9** geeft een omschrijving van wat een spin-off bedrijf is.

Artikel 10 bepaalt dat de inbreng van de instellingen uit know-how bestaat. eventueel gekoppeld aan financiële middelen.

Artikel 12 specificeert verder wat de voorwaarden zijn voor een financiële inbreng en wat immateriële activa zijn.

Bij lezing van deze artikelen en het commentaar erop stelt de Raad zich vragen over de beëindiging van de deelneming in spin-off bedrijven.

Volgens het commentaar moet de hoofdactiviteit van een spin-off bedrijf de valorisering zijn van de know-how van de universiteiten en hogescholen, die hierom deelnemen in de oprichting van een spin-off bedrijf. Nog steeds volgens het commentaar moet het evenwel mogelijk zijn dat universiteiten en hogescholen ook nog kunnen deelnemen in een latere groeifase wanneer het bedrijf begint te renderen. en dit om een maximale return naar de instellingen mogelijk te maken

De Raad wenst hierbij zijn bekommernis te uiten over het feit dat dergelijke deelneming te v r kan uitgroeien en weggroeien van de oorspronkelijke opdracht van de universiteiten en hogescholen. De Raad stelt daarom voor dat een evaluatie van dergelijke participaties wordt gemaakt na een periode van 5 jaar.

Om een brede valorisering naar het bedrijfsleven toe te laten moet gestreefd worden naar samenwerking met de instellingen die het stimuleren van kennistransfer (o.m. collectieve onderzoekscentra) en van innovatie (o.m. GIMV) tot taak hebben.

2.8 **Artikel 21** bepaalt onder meer de voorwaarden waaronder VZW's of andere rechtspersonen onderzoek, wetenschappelijke en maatschappelijke dienstverlening, contractonderwijs. administratieve diensten of sociaal-culturele dienstverlening kunnen overnemen van de universiteit of de hogeschool.

De decreetgever beoogt hiermee het oprichten van VZW's en andere rechtspersonen zoveel mogelijk te beperken. De Raad heeft zich al akkoord verklaard met die optie, maar vraagt om in het decreet een evaluatie na 5 jaar in te bouwen om te controleren of het beoogde doel effectief werd bereikt.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

KONINKRIJK BELGIE.
-----ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE.

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, eerste kamer, op 29 november 1993 door de Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken verzocht hem van advies te dienen over een voorontwerp van decreet "betreffende de relaties van de universiteiten en hogescholen met andere rechtspersonen", heeft op 9 december 1993 het volgend advies gegeven :

1. ALGEMENE OPMERKINGEN.

1. Met het ontwerp wordt het kader bepaald waarin conform hun zending de universiteiten aan wetenschappelijke dienstverlening en de hogescholen aan maatschappelijke dienstverlening kunnen doen (1). In dat verband worden regels vastgesteld voor het sluiten van overeenkomsten met een overheid of een privaat persoon (hoofdstuk I), het participeren in spin-off bedrijven (hoofdstuk 11) en het medewerken aan het oprichten of het lid worden van verenigingen zonder winstoogmerk of rechtspersonen van een andere vorm (hoofdstuk 111).

Aan de Raad van State is meegedeeld dat met het ontwerp ernaar gestreefd wordt bestaande toestanden te regulariseren en waar nodig recht te zetten met name wat het bestemmingsconform aanwenden betreft van de middelen die voor de onderwijsfunctie moeten dienen of, al naar het geval, strekken tot de realisatie of het resultaat zijn van het wetenschappelijk onderzoek of het projectmatig wetenschappelijk onderzoek.

2. In artikel 12, tweede lid, is sprake van de commissaris van de Vlaamse Regering. In de universiteiten is die aanwezig (artikel 170 van het decreet van 12 juni 1991), in de hogescholen alsnog niet. In de voorontwerpen

(1) Zie artikel 4 van het decreet van 12 juni 1991 betreffende de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap en artikel 4 van het decreet van 23 oktober 1991 betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap.

die op de schaalvergroting van de hogescholen betrekking hebben (ontwerpen en adviezen L. 22.872/1 en L. 22.873/1) is wel erin voorzien. Zolang die laatste voorontwerpen geen decreet zijn geworden, zal voor de interventie in de hogescholen van een commissaris van de Vlaamse Regering een andere oplossing moeten worden gevonden.

De opmerking kan zelfs in een breder perspectief worden geplaatst. Met betrekking tot artikel 3 wordt in de memorie van toelichting het volgende gesteld :

"Met universiteits- of hogeschoolbestuur wordt in dit artikel en in de verdere bepalingen van dit decreet het orgaan van de universiteit of hogeschool bedoeld dat bij decreet of besluit van de Vlaamse Regering of in voorkomend geval door de raad van bestuur van de universiteit of hogeschool bij beslissingsdelegatie bevoegd verklaard is voor het nemen van de in dit en volgende artikelen bedoelde beslissingen. Het spreekt vanzelf dat de controlebevoegdheid van de organen of personen hiervoor bij decreet of besluit aangesteld (commissarissen en afgevaardigden van financiën) bij de uitvoering van dit decreet door de instellingen ten volle speelt, ook wanneer sommige beslissingen bij delegatie genomen worden. De voorafgaande toestemming waarvan sprake in dit artikel dient in deze zin dan ook als een beslissing van de universiteit of **hogeschool** te worden beschouwd?

Indien uit die uitleg mag worden afgeleid dat het thans voorliggend ontwerp - althans wat de hogescholen betreft - ervan uitgaat dat de in de ontwerpen L. 22.872/1 en L. 22.873/1 beoogde schaalvergroting is bereikt, zal in voorkomend geval het ontwerp - nog steeds wat de hogescholen betreft - aan diverse aanpassingen toe zijn.

3. In verschillende artikelen van het ontwerp wordt melding gemaakt van "de universiteiten en de hogescholen" en van "het universiteits- of hogeschoolbestuur", zulks met betrekking tot het aangaan van verbintenissen of het geven van een instemming waaraan financiële gevolgen of aansprakelijkheid is verbonden of kan verbonden zijn.

Waar de universiteiten alle de rechtspersoonlijkheid hebben en dus als dragers van rechten en verplichtingen in het rechtsverkeer kunnen bewegen, is dat niet voor alle hogescholen het geval, vast niet voor de hogescholen die onder de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs ressorteren.

De Vlaamse Regering zal derhalve moeten onderzoeken of, minstens wat de hogescholen betreft, een aantal beslissingen niet moeten worden voorbehouden aan de inrichtende macht van die hogescholen.

4. Het ontwerp moet **getoetst** worden op de uniformiteit in terminologie. De termen "overeenkomstsluitende derde" en "opdrachtgever" (mogelijk de betere term) worden door mekaar gebruikt; dat is ook zo voor "contracten" en "overeenkomsten".

5. **Het voor** advies voorgelegd ontwerp is op 13 oktober 1993 door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurd. Bij het ontwerp is evenwel ook een "aan de adviezen van VLOR, SERV en sectorcomité x" aangepaste tekst gevoegd. De Raad

van State mag ervan uitgaan dat bij het onderzoek met die informatieve tekst rekening mag worden gehouden.

11. BIJZONDERE OPMERKINGEN.

Opschrift.

Ten aanzien van de inhoud van het ontwerp is het opschrift vrij vaag. Men kan denken aan

"Decreet betreffende de wetenschappelijke en maatschappelijke dienstverlening door universiteiten en hogescholen?

Artikel 2.

Het is nuttig te verduidelijken dat de dienstverlening waarop het decreet van toepassing is, zich beperkt, wat de aan een universiteit of hogeschool verbonden personen betreft, tot de diensten die in de uitoefening van hun opdracht aan de universiteit of hogeschool worden verricht.

Artikel 4.

Luidens het eerste lid komen de kosten die rechtstreeks uit de bedoelde dienstverlening volgen, volledig voor rekening van de opdrachtgever.

Het zal niet steeds eenvoudig zijn om uit te maken wat als een rechtstreekse kost kan worden aangezien.

Uit het tweede lid volgt dat het personeel waarop de universiteit of de hogeschool voor de dienstverlening een beroep doet, in geen geval in een statutaire rechtspositie kan worden aangeworven. Volgens de gemachtigde ambtenaar wil men aldus bereiken dat wanneer de overeenkomst van dienstverlening is beëindigd, de aangeworvenen opzegbaar zijn zoals in de arbeidsovereenkomstenwet is bepaald.

Artikel 5.

Wanneer de dienstverlening onderzoekbetreft, moet, volgens het eerste lid, in de overeenkomst het recht op publikatie, gebruik in onderwijs of mededeling bijvoorbeeld op wetenschappelijke bijeenkomsten worden bepaald. Volgens het tweede lid kunnen die publikatie, gebruik of mededeling hoogstens twaalf maanden worden verdaagd. Binnen die termijn moet de opdrachtgever de resultaten van de dienstverlening hebben kunnen valoriseren. Vraag is of die maximumtermijn van twaalf maanden in alle gevallen redelijk is.

Artikel 6.

Een bepaling als "de overeenkomsten die onderzoek betreffen mogen geen resultaatverbintenis inhouden" **lijkt te** absoluut te zijn. Redelijker is als regel te formuleren dat

de universiteit of de hogeschool omtrent het resultaat van het onderzoek geen verbintenissen kan aangaan.

Artikel 8.

Met betrekking tot de kosten die al dan niet rechtstreeks uit de dienstverlening voortvloeien, is er een relatie tussen het bepaalde in artikel 4, eerste lid, en artikel 8, tweede lid. Een eventuele aanpassing van het ene moet een aanpassing van het tweede met zich brengen.

Artikel 12.

1. Dit artikel betreft de financiële inbreng door een universiteit of hogeschool in een spin-off bedrijf. Financiële inbreng kan maar als de in het eerste lid vermelde immateriële activa in hoofde van de universiteit of hogeschool kunnen worden gevaloriseerd. De tekst vervolgt dan : "In ruil voor deze immateriële inbreng en naargelang de vorm ervan, kan de universiteit of hogeschool hetzij aandelen of winstbewijzen verkrijgen, met of zonder stemrecht, hetzij obligaties?.

In artikel 9 wordt als voorwaarde voor deelneming gesteld dat het spin-off bedrijf een onderneming met rechtspersoonlijkheid overeenkomstig de wetten op de handelsvennootschappen moet zijn.

Gezien een inbreng het ingebrachte vermogensbestanddeel in ruil voor lidmaatschapsrechten aan het ondernemingsrisico onderwerpt, kent het vennootschapsrecht geen inbreng die met obligaties wordt vergoed. Daarom splitse men de eerste zin van het tweede lid als volgt :

"In ruil voor deze immateriële inbreng en naargelang van de vorm ervan, bekomt de universiteit of hogeschool aandelen of winstbewijzen, met of zonder stemrecht. Desgevallend kunnen aan de universiteit of hogeschool obligaties worden toegekend".

2. In het tweede lid is nog gesteld dat de waardering van de immateriële inbreng door "een onafhankelijk expert" wordt verricht. Gebruikelijk geschiedt een waardering van die aard door een bedrijfsrevisor. Voorgesteld wordt te schrijven : "... door een bedrijfsrevisor of ander onafhankelijk expert?

Artikel 14.

Volgens het eerste lid mag de universiteit of hogeschool door haar inbreng in geen geval een meerderheid van aandelen verwerven. De memorie van toelichting verbindt die regel met de zorg om de aansprakelijkheid van de universiteit of hogeschool te beperken.

In een vennootschap wordt de beslissingsmeerderheid uitgedrukt in het quantum van stemrecht, niet door de omvang

van de ter beschikking gestelde financiële middelen. Daarom lijkt het verkieslijk - in de lijn van de in de memorie van toelichting uitgedrukte zorg van vermijden van risico - in het eerste lid te schrijven :

"De universiteit of hogeschool die in ruil voor haar inbreng aandelen in het spin-off bedrijf verkrijgt, mag nimmer een meerderheid van de stemrechten verwerven".

Uit de vorengaande opmerking volgt dat het tweede lid van artikel 14 zonder voorwerp is.

Artikel 15.

Men leze : "... dan haar inbreng en neemt, inzonderheid ter zake van oprichtersaansprakelijkheid, daartoe de nodige maatregelen".

Artikel 16.

Volgens dit artikel kan het universiteits- of hogeschoolbestuur een of meer van haar (lees : zijn) bestuurders of personeelsleden aanwijzen om namens de universiteit of hogeschool zitting te hebben in de raad van bestuur van het spin-off bedrijf. Vereist is dat voor de betrokken bestuurder een verzekering tot dekking van de bestuurdersaansprakelijkheid wordt afgesloten.

Volgens het ontwerp vallen de kosten van die verzekering ten laste van het spin-off bedrijf. Gezien vanuit de hoek van de universiteit of hogeschool is die bepaling mogelijk niet onredelijk, doch het is weinig orthodox dat de universiteit of hogeschool die in de raad van bestuur van het spin-off bedrijf wil vertegenwoordigd zijn, de kost van de dekking van de bestuurdersaansprakelijkheid door anderen, in dit geval het spin-off bedrijf, doet dragen.

Artikel 19.

In de toegevoegde paragraaf 2 wordt verwezen naar "artikel 9 van dit decreet? Die verwijzing is niet al te duidelijk. Indien bedoeld is dat het spin-off bedrijf zijn oorspronkelijke bedrijfsactiviteit moet aanhouden, ware dat beter met meer klaarheid aangegeven.

Artikel 20.

1. Men leze : "... kan een universiteit of hogeschool slechts deelnemen ...".

2. Het artikel eindigt met de woorden : "en indien hiervoor een juridische of rationele verantwoording bestaat? In de memorie van toelichting worden voorbeelden van juridische en rationele verantwoording gegeven.

Als norm voegen die woorden niets toe; zij kunnen dan beter worden weggelaten. Indien een norm voor deelneming in of oprichting van een vereniging zonder winstoogmerk, internationale vereniging of stichting gewenst is, kan men de doeleinden aangeven voor het verwezenlijken waarvan geen deelneming of medewerking toegestaan is. Alleszins mag men uit de memorie van toelichting afleiden dat aan de termen "wetenschappelijke dienstverlening" en "maatschappelijke dienstverlening" een brede betekenis wordt gegeven.

Artikel 21.

De term "contractonderwijs" slaat volgens de gemachtigde op onderwijs dat op bestelling en op maat wordt verstrekt, bijvoorbeeld een herscholingsopleiding op vraag van een bedrijf.

Artikel 23.

In paragraaf 1, 2°, schrappe men de haakjes en ook "(exclusief BTW)" omdat de belasting op de toegevoegde waarde geen inkomst uit activiteit is.

Artikel 26.

Indien dit artikel bedoeld is als van toepassing zijnde op alle deelnemingen bedoeld in de hoofdstukken 1, 11

en 111, dan worde het best en klaarheidshalve in een hoofdstuk IV ondergebracht.

—

De kamer was samengesteld uit

de Heer	: H. COREMANS,	kamervoorzitter,
Mevrouw	: S. VANDERHAEGEN,	staatsraden,
de Heer	: M. VAN DAMME,	
de Heren	: G. SCHRANS,	assessoren van de
	E. WYMEERSCH,	afdeling wetgeving,
Mevrouw	: A. BECKERS,	griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de H. J. BAERT,
auditeur.

DE GRIFFIER,

DE VOORZITTER,

A. BECKERS.

H. COREMANS.

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de minister-president van de Vlaamse regering en van de Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken ;

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken is ermee belast, in naam van de Vlaamse regering bij de Vlaamse Raad het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Artikel 1

Dit decreet regelt een aangelegenheid zoals bedoeld bij artikel 59bis van de Grondwet.

HOOFDSTUK 1

Wetenschappelijke dienstverlening door de Universiteiten

Artikel 2

Onder de wetenschappelijke dienstverlening worden voor de toepassing van dit decreet verstaan alle prestaties ten behoeve van derden, tegen vergoeding geleverd door diensten van een universiteit of hieraan verbonden personen in uitoefening van hun opdracht aan de universiteit en die voortvloeien uit aan de universiteit aanwezige kennis, resultaten van wetenschappelijk onderzoek of technologie.

Artikel 3

Er mogen geen overeenkomsten van wetenschappelijke dienstverlening afgesloten worden zonder voorafgaande toestemming van het universiteitsbestuur.

Artikel 4

De kosten die rechtstreeks voortvloeien uit de uitvoering van de overeenkomsten van wetenschappelijke dienstverlening ingevolge het gebruik van lokalen, infrastructuur, diensten of personeel van de universiteit en die door deze instelling éénduidig bepaald of gemeten kunnen worden komen volledig voor rekening van de opdrachtgever.

Indien de universiteit personeel aanwerft voor de uitvoering van de overeenkomst, vallen de betrokken personeelsleden onder de toepassing van de wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten.

Artikel 5

Ingeval de overeenkomst onderzoek betreft, dient zij voor de betrokken onderzoekers of instelling de voorwaarden te bepalen van het recht op publikatie, van het gebruik van resultaten in colleges of wetenschappelijke bijeenkomsten en van de valorisatie van het onderzoek.

Hierbij kan bepaald worden dat publikatie, gebruik of mededeling gedurende een redelijke termijn worden uitgesteld, om een partij de mogelijkheid te geven de resultaten van de wetenschappelijke dienstverlening te valoriseren.

Artikel 6

Indien de prestaties kunnen leiden tot valorisatie van onderzoeksresultaten met inbegrip van het nemen van octrooiën, licenties of het vestigen van andere intellectuele rechten, moet een billijke verdeling van de inkomsten hiervan tussen de universiteit en de opdrachtgever in de overeenkomst bedongen worden.

Bij de verdeling van deze inkomsten, moet(en) de **partij** die de kosten hiervan heeft (hebben) gedragen hiervoor volledig vergoed worden voordat een verdere verdeling plaatsvindt.

Artikel 7

De overeenkomsten die onderzoek betreffen mogen geen verbintenis inhouden die het resultaat van het wetenschappelijk onderzoek betreft.

Artikel 8

De universiteiten stellen een intern reglement op dat het afsluiten, het beheer en de uitvoering van de dienstverleningscontracten regelt, en dat bepaalt op welke wijze de inkomsten van de overeenkomsten, na aftrek van alle kosten, binnen de universiteit bestemd worden.

De overeenkomsten dienen, behoudens ingeval van een overeenkomst met een overheid waarbij een voorafname door een regelgeving is uitgesloten, in een voorafname van ten minste 10% te voorzien op de middelen die door de contractanten ter uitvoering van de overeenkomst besteed zullen worden, exclusief de voorafname zelf. Het bedrag overeenkomend met deze voorafname moet expliciet in de overeenkomsten vermeld worden onder een rubriek „centrale beheerskosten en algemene exploitatiekosten”. Het wordt door de universiteit voorafgenomen als minimum vergoeding voor de terbeschikkingstelling van haar algemene infrastructuur en diensten en voor kosten die voortvloeien uit de uitvoering van de overeenkomsten maar niet eenduidig door de universiteit bepaald of gemeten kunnen worden.

Het intern reglement kan tevens voorzien in de mogelijkheid tot uitkering van een persoonlijke vergoeding aan de personeelsleden van de universiteit die het dienstverleningscontract hebben uitgevoerd. Het totaal bedrag van deze vergoedingen bedraagt hoogstens de helft van de in het eerste lid bedoelde inkomsten.

HOOFDSTUK 11

Deelname in spin-off bedrijven

Artikel 9

Onder spin-off bedrijven moet, voor de toepassing van dit decreet, worden verstaan ondernemingen met rechtspersoonlijkheid overeenkomstig de wetten op de handelsvennootschappen, waarvan de bedrijfsactiviteit gericht is op de maatschappelijke of industriële valorisatie van wetenschappelijke kennis, resultaten van wetenschappelijk onderzoek, technologie of administratieve of logistieke innovaties ontwikkeld aan de universiteit.

Artikel 10

Onder deelnemen moet, voor de toepassing van dit decreet, worden verstaan, de rechtstreekse inbreng van de universiteit in die spin-off bedrijven als vennoot, van immateriële activa of van immateriële activa en financiële middelen.

Artikel 11

Een universiteit kan in een spin-off bedrijf alleen maar deelnemen indien :

- a) de deelname een toegevoegde waarde voor de universiteit meebrengt ;
- b) de belangen van de universiteit niet worden geschaad en de financiële toestand van de universiteit niet in het gedrang komt.

Artikel 12

Financiële inbreng door de universiteit is slechts mogelijk wanneer de wetenschappelijke kennis, resultaten van wetenschappelijk onderzoek, technologie of administratieve of logistieke innovaties die aan de universiteit ontwikkeld werden en die de basis vormen voor de oprichting van een spin-off bedrijf, eveneens als inbreng van immateriële activa vanwege de deelnemende universiteit worden gevaloriseerd.

In ruil voor deze immateriële inbreng en naargelang de vorm ervan, kan de universiteit hetzij aandelen of winstbewijzen verkrijgen, met of zonder stemrecht. Desgevallend kunnen aan de universiteit obligaties worden toegekend. Op vraag van de Commissaris van de Vlaamse regering wordt de waardering van de immateriële inbreng verricht door een bedrijfsrevisor of een ander onafhankelijk expert.

Het gebruik van infrastructuur, personeel of lokalen van de universiteit kan nooit als inbreng in een spin-off bedrijf beschouwd worden, maar dient steeds het voorwerp van een overeenkomst tussen het bedrijf en de universiteit te zijn. De vergoeding die het bedrijf hiervoor betaalt moet minstens kostendekkend zijn voor de universiteit.

Artikel 13

De financiële inbreng mag niet ten laste komen van middelen die door de overheid rechtstreeks of onrechtstreeks aan de universiteit worden verstrekt.

Artikel 14

Indien de universiteit in ruil voor haar inbreng aandelen in het spin-off bedrijf ontvangt mogen deze op geen enkel ogenblik een meerderheid van de maatschappelijke aandelen uitmaken en mag de universiteit in ruil voor haar inbreng nimmer een meerderheid van de stemrechten verwerven,

Voor het bepalen van de positie van meerderheidsaandeelhouders moeten ook de door de universiteit verleende achtergestelde en converteerbare leningen in aanmerking worden genomen.

Artikel 15

De universiteit kan zich nooit tot meer verbinden dan haar inbreng en neemt inzonderheid terzake van oprichtersaansprakelijkheid, daartoe alle nodige maatregelen.

Artikel 16

Het universiteitsbestuur kan één of meer van haar bestuurders of personeelsleden aanwijzen om namens de universiteit zitting te hebben in de raad van bestuur van het spin-off bedrijf, op voorwaarde dat voor de betrokken persoon of personen een verzekeringspolis tot dekking van hun bestuurdersaansprakelijkheid wordt gesloten. De kosten van deze polis zijn voor rekening van de universiteit.

Artikel 17

De maatschappelijke zetel van het spin-off bedrijf mag niet gevestigd zijn in lokalen die aan de universiteit toebehooren, indien deze lokalen door de instelling ook gebruikt worden voor onderwijs, onderzoek, sociaal-culturele voorzieningen of administratie.

Artikel 18

Iedere deelname in een spin-off bedrijf dient te worden goedgekeurd door het universiteitsbestuur. Bij deze goedkeuring dient het universiteitsbestuur zich uitdrukkelijk akkoord te verklaren met :

- de oprichtingsakte van de vennootschap ;
- het business-plan waaruit blijkt hoe de ingebrachte wetenschappelijke kennis, resultaten van wetenschappelijk onderzoek, technologie of administratieve of logistieke innovaties gevaloriseerd zullen worden ;
- de waarde van immateriële inbreng ;
- in voorkomend geval de grootte van de financiële inbreng ;

— in voorkomend geval het ontwerp van overeenkomst tussen het spin-off bedrijf en de universiteit voor het gebruik van lokalen, infrastructuur, diensten of personeel.

Het universiteitsbestuur beslist over de bestemming van de opbrengsten van de participatie.

Het universiteitsbestuur kan in een reglement bijkomende voorwaarden vastleggen voor het nemen van participaties in een spin-off bedrijf.

Artikel 19

§ 1. Jaarlijks dienen de balans en de winst- en verliesrekening van het spin-off bedrijf ter kennisgeving aan het universiteitsbestuur te worden voorgelegd.

§ 2. Om de vijf jaar dient het universiteitsbestuur een evaluatie te maken over de participatie in het spin-off bedrijf. Hierbij dient nagegaan te worden of de bedrijfsactiviteit nog voldoet aan de bepaling vermeld in artikel 9 van dit decreet. Indien hieraan niet meer voldaan wordt dient de universiteit haar participatie in dit bedrijf terug te trekken.

HOOFDSTUK 111

Deelname in en relaties met vzw's of andere rechtspersonen

Artikel 20

§ 1. Onverminderd de bepalingen in hoofdstuk 11 van dit decreet kan een universiteit slechts deelnemen — hetzij als rechtspersoon zelf, hetzij via uitdrukkelijk door haar aangewezen personen of organen - in de oprichting of de werking van een VZW, van een internationale vereniging met wetenschappelijk doel of van een instelling van openbaar nut op grond van een formele beslissing van het universiteitsbestuur en indien hiervoor een juridische of rationele verantwoording bestaat.

§ 2. De universiteiten kunnen ook deelnemen in vennootschappen die als maatschappelijk doel de uitbouw, de uitbating en het beheer van incubatie- en innovatiecentra of van wetenschapsparken hebben.

De artikelen 11, 13 tot 18 en artikel 19 § 1 zijn eveneens van toepassing voor de deelname in de vennootschappen zoals bedoeld in deze paragraaf.

Artikel 21

VZW's of andere rechtspersonen die onderzoek, wetenschappelijke dienstverlening, contractonderwijs, administratieve diensten of sociaal-culturele dienstverlening van de universiteit overnemen, worden slechts toegelaten op voorwaarde dat deze activiteiten niet op de vereiste wijze door de universiteit zelf of door middel van een eenvoudige overeenkomst uitgevoerd kunnen worden, en indien de algemene of financiële belangen van de universiteit niet worden geschaad.

Personeelsleden, andere dan die genoemd in artikel 20 § 1, die wensen deel te nemen aan de oprichting of werking van een dergelijke VZW of andere rechtspersoon, dienen dit vooraf te melden aan de universiteit.

Artikel 22

VZW's of andere rechtspersonen die voor de uitvoering van hun activiteiten geheel of gedeeltelijk gebruik wensen te maken van lokalen, infrastructuur, diensten of personeel van de universiteit dienen hiervoor vooraf toestemming verkregen te hebben van het universiteitsbestuur.

Artikel 23

§ 1. Tussen de in de artikelen 20 § 1 en 21 vermelde VZW's of andere rechtspersonen en de universiteit dient een overeenkomst afgesloten te worden die minstens omvat :

1° de voorwaarden voor medebeheer van de VZW, de internationale vereniging met wetenschappelijk doel of de instelling van openbaar nut als de universiteit zelf deelneemt zoals bepaald in artikel 20 § 1, voor zover deze voorwaarden niet in de oprichtingsakte bepaald zouden zijn;

2° de voorwaarden waaronder de VZW of andere rechtspersoon gebruik kan maken van lokalen, infrastructuur, diensten of personeelsleden van de universiteit en de vergoeding die hiervoor betaald dient te worden; behoudens deze rechtstreekse kosten waarvoor de overeenkomst bepaalt dat zij afzonderlijk aan de universiteit moeten worden terugbetaald, bepaalt de overeenkomst ook dat de VZW of andere rechtspersoon ten minste 10 % op de som van lidmaatschapsgelden, schenkingen in contanten, overheidstoelagen in de mate dat de financierende overheid dit toelaat en inkomsten uit activiteiten als voorafname afdraagt aan de instelling als minimale vergoeding voor de terbeschikkingstelling of gebruik van haar algemene infrastructuur en diensten;

Van deze voorafname kunnen worden vrijgesteld :

— de giften door de betrokken rechtspersoon aan de universiteit, voor zover deze uit de voor te leggen jaarrekeningen blijken ;

— de bedragen besteed aan apparatuur indien deze opgesteld staat in lokalen van de universiteit, en gratis ter beschikking staat voor onderzoek, wetenschappelijke dienstverlening of onderwijs door de instelling zelf uitgevoerd of verstrekt ;

— bedragen die onmiddellijk dienen te worden doorgestort aan andere onderzoekspartners, voor zover deze in de desbetreffende overeenkomst tussen de VZW of andere rechtspersoon en de financierende partij vermeld worden ;

3° de wijze waarop de universiteit in voorkomend geval deelneemt in de opbrengsten van de andere rechtspersoon ;

4° de verplichting jaarlijks de jaarrekeningen of balans en een jaarverslag ter kennisgeving aan de universiteit op te sturen. De jaarrekeningen moeten derwijze opgesteld zijn dat hieruit de voorafname ondubbelzinnig te berekenen is.

§ 2. Tussen de VZW's of andere rechtspersonen waarin de universiteit niet deelneemt of die geen activiteiten uitoefenen zoals bedoeld in art. 21 en die enkel gebruik maken van lokalen of infrastructuur, en de universiteit dient een overeen-

Artikel 24

De VZW's of andere rechtspersonen dienen zich naar buiten duidelijk te profileren als afzonderlijke rechtspersonen. Ze kunnen de naam van de universiteit slechts gebruiken met uitdrukkelijke toestemming van de instelling, en onder de voorwaarden die bepaald dienen te worden in de overeenkomst bedoeld in art. 23 van dit decreet.

Artikel 25

De universiteitsbesturen stellen ter uitvoering van de bepalingen van dit hoofdstuk een intern reglement op.

Overgangsbepaling

Artikel 26

De rechtspersonen die bij de inwerkingtreding van dit decreet al actief zijn in de domeinen vermeld in art. 21, 1e alinea, gebruik maken van lokalen, infrastructuur, diensten of personeel van de universiteit, of waarin de universiteit zelf participeert en op het ogenblik van de inwerkingtreding ervan niet voldoen aan de voorwaarden bepaald in dit decreet, beschikken over een termijn van één jaar om zich hiermee in regel te stellen. Indien zij na verloop van deze termijn hieraan nog niet voldaan hebben, verzoekt de universiteit de rechtspersoon over te gaan tot vrijwillige ontbinding, en zich te laten integreren binnen de eigen structuren van de universiteit. Anders dient elke verdere terbeschikkingstelling of gebruik van lokalen, infrastructuur, personeel of andere diensten van de universiteit onmiddellijk gestaakt te worden.

De universiteiten brengen, via de commissarissen van de Vlaamse regering, ten laatste achttien maanden na de inwerkingtreding van dit decreet verslag uit over de wijze waarop uitvoering werd gegeven aan de bepalingen vervat in hoofdstuk 111 van dit decreet.

Brussel, 23 december 1993.

De minister-president van de Vlaamse regering,

L. VAN DEN BRANDE

De Vlaamse minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken,

L. VAN DEN BOSSCHE
